

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом
упутницом непосредно админис-
трацији „Глас Црног.“ на Цетиње,
или отпранним поштом, а поштом
коју држи пошту; у коме је на-
ручнице може се претплатити
код г. Петра Рамадановића, књаж.
црн. агента у Котору а Дописи се
пишу уредништву. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се: за
сваку ријеч или за број од пет
цифара по 3 новчића на први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ЦЕТИЊЕ. 5 децембра.

Наши читаоци већ знаду из про-
нилога броја што се у Скопљу дого-
дило. Услед смрти скопљанског митро-
полита Методија цариградска Патри-
јаршија, преко поштом, напменовала је на
упражњеној митрополијској столици
једног грчког владике, и то баш оног,
који се десио при смрти Митрополита
Методија у Скопљу, и при његовом
опијелу најбездобрије вријеђао српске
свештенике и српско грађанство.

Како свештенство тако г. ађанство
српско у Скопљу дали су до знања
Патријаршији, да неће примити ново-
наменованог митрополита за свог пр-
веног поглавара, и молили су, да им
Патријаршија пошле митрополита, који
српски говори и који познаје српски
народ, једном ријечи — Србина.

Наш министар у Цариграду у спо-
разу са министром српскијем учи-
нио је одма сходне кораке, да подржи
праведни захтјев Срба из Косовског
вилајета; и учинио је то тијем већи-
јем правом, у колико је влада Његовог
Височанства Господара, унапријед ра-
дила како код Патријаршије тако код
Порте, и добила обећање, да ће и на
Скопљанској столици, као што је и на
Призренској, бити наменован владика
српске народности.

Нама је врло немио овај сукоб
са светом вселенском Патријаршијом,
али наша савјест тјени нас, што му
ми нијесмо дали повода.

Истина је, ми смо вазда призна-
вали и признајемо и данас с највећом
харношћу, да су грчки епископи уздржа-
ли свето православље у Босни и Хер-
цеговини, изложено кроз вјекове свако-
јаким напастима, на истакнутој мртвој
стражи према западу; ми признајемо
и данас у Светој Патријаршији епи-
скоп, који су права свјетла и непо-
колебим стубови православља, као
што су то показали у оном дивном
одговору на познату енциклику Пана
Лави: али гдје се утркују националне
пропаганде, ми им не можемо равно-
душно напустити наше сународнике,
нити то нико разуман и справедлив
може од нас захтјевати.

Па у тој националној борби какав
положај заузима света васеленска
Патријаршија? Боли нас, али морамо
одговорити: мјесто да као добра мати
утиче благотворно, да своју децу из-
мири, цариградска Патријаршија пре-
твара се у просто средство грчке
националне пропаганде заборављајући
да је *васеленска*, да је мати и аво-
славнијех синова, и који нијесу Грци!

Ми знамо да ј. Његова Светост
Патријарх Антим имао доста муке у
Патријаршији док је Србе задовољно
у Призрену; ми вјерујемо, да би он
драговољно и у Скопљу поставио Србина
на митрополитску столицу: али у са-
вјету патријаршеском мора да има
које слијепо средство неког са стране
злога духа, који ради о злу балкан-
скијех народа и злу саме матере ци-
хове, и којему је услов живота раздор
и смутња у народу и у цркви бал-
канској!

Његово Величанство Султан и
Висока Порта виде сира едљивост
нашијех захтјева, и ми смо увјерени,
да неће санкционирати такву неправду
у Скопљу, и да неће допустити оном
злом духу, да тријумфује на Балкану;
а и још нијесу наје изгубљене, да ће у
светом Синоду патријаршеском нагла-

дати увиђаност, те да ће се питање
ријешити и на корист Патријаршије и
на корист српске народности.

ИЗ ПОСТРАДАЛИЈЕХ КРАЈЕВА.

Шавник, 14 новембра 1896. — Госпо-
дине уреднице! Грозна и прегрозна је судба
свашла нашу браћу од јесењих киша и
поплава; заједно таква и толика од које се
не кроз мјесец или годину него и кроз
десетке година моћи опоравити неће.

Већ од половине мјесеца октобра на
све до сад, како киша, овај несретни нам
гост ове јесени непрестано „као из кабла“
лијева.

Потоци свуд и на сваку страну, па и
онуда куд иједна текла нијесу, толики
су, да их човек на коњу прегазити не би
могао, а ријеке су тако придошле да се
од страха погледати не могу. Доста је само
кад вам кажем да је сам Шавник толико
нарастао, да му висина воде од корита до
површине износила близу до 2 метра, а
Буковица и још више.

Немаме ни поћи ни дана кад плусак
не љушташе што најбоље могаше, а кад
се око себе обрне, и кад виђи стране
таласе Буковице, Бијеле, а за све Шав-
ника, и натмурују сву природу Божију
изнад које се гомлаха црни и густи облаци,
чисто се човек узбесекни и саме му на ум
падаху ријечи: „ово је Бог пуштио други
потоци.“

27 октобра племе превршише сваку
мјеру. Бијела, кад „но мајита војера ру-
паше“ све што јој на путу стајало, сваки
час мијењајући правац док се најпосле не
изли у Буковцу под кућом Митра Рини-
љина, те овај гдња водена сила изгледала
као какво велико језеро, које сваког
трна једнако растајаше, те нам својим
придолажњем највишећаше пропасти на-
шијех домова. А Шавник? Он бијаше тако
страпан да сваки час на махове раста-
јаше, док најприје не диже велики лучеви
мост, који бјеше више од 2 метра висок,
на онда кућу Адића сруши, савијени
јој кров са земљом. Срећом ова кућа никог
не притиште, осим што у њој пропаде не-
ким сиромашним ковачима из Берића, који
прије неколико дана дођоше, 200 ока жита,
а толико кумијера и купуса са алатом те
морадоше опет патрати празнијех шака или
оке су и дошли.

Још раније, тога дана, утекли су сви
из кућа које стоје до Шавника са свијем
што им поглавније бјеше у куће својих
хотимија, а кад још Шавник продрије и
кроз пјачу, пошто кућу Адића сруши, онда
настаде кукање жалосних жена и дјеце
јадне жеље која боса газују воду по пјачи
до кољена бјежећи испред мутних валова
Шавникових да живот барем сачувају
осврћући тужни поглед на куће своје и
кад ће им их Шавник са пијеском измије
пати.

Истина овим кућама није великог
квари учинила, како се бојало, што је нај-
више срушени кров куће ком. Ј. Адића
учинио, јер га вода не мога понијети, него
одби воду у противном правцу на доње
млање Трифка Томића којијема тако јаз
засу.

Пошто се макне кров срушене куће
и ако икад још оваквијех пљима буде, али
не дај Боже, и све ће доње куће под овом,
Шавник упропастити, ако се предходно и
на вријеме не употребе средства за обрачу
што је још давно наредио лично Његово
Височанство, и дало напуге преко паро-
читог изасланика, да се презиђе бенат и
вода се одбие. То је било год 1892. па
и данас тако стоји.

Поменутог дана на Суводолу (потоку)
код Шавника утопио је један Цивљанин
два стара соли а у мало није и он и њом
му да час прије не додуча неколико Шав-
ничке момчади те га спасоше.

По свијем селима било је штета а
особито по Радовићима, Бијелој, Дужима и
Добрићем; селима вода је учинила големе
штете житима а највише по пшавима, које
се ни процијенити не могу, и од којих
никад више користити бита неће. Тјече је
више тако раздрло и по њима учинило
јаруге толике да се из њих по двојици
један свих другота виђети не могу, а несе
је тако насуда вањем и пјешчином, да сад

теби нико рекао да је ту љива била, јер
су од тих ридних земаља мјесто овога
постале високе пјешчане брежине.

Већ дна жита племе су затекле
непожњевен и неовршен ког је дуготрајна
киша толико упропастила да не смо што
је слама него и зрно у класу иструго је.
Осим овога ништа мање и сјена су по-
страдала од великијех вјетрова, који пра-
ваху непрестано ову водену силу јер их
не поизобављало а чим вода ма и мало
довати такво сјено није више ни од какве
користи, јер одма почиње трунути па и
то што не иструне после заудара те га
никако живинце не оће.

Једном ријечи: жита, сјена, путове,
дрвене мостове, млање, јазове и бендове
све је вода уништила да ће стати грдне
мук и трошка док се све уведу на прво-
битно стање.

Истина да још досад нијесмо гладни,
та се нико још не жали, а жито још врло
ствитно, али се бојати да не буде дост-
ијесно, јер је зима већ назвала њено
„добро јутро.“

Учитељ Косто Лучић.

Андрејевица 1 децембра 1896. — У
првом мом допису од 1 новембра обећао
сам, да ћу г. г. читаоце „Гласа Црногор-
ца“ тачније извјестити о несрећама и
штетама, које почињу овогдишња поплава.
Увјерен сам, да ни најотрије перо не би
било у стању тачно описати штете, које
почињу поплава у Високој нахији.
Али и ако туним пером и у малом обиму
морам испунити обећање.

Људских жртава у овој нахији није
било, осим што је несрећним случајем
рањен Милош Раичевић из Тренче. То
је било овако: Кад је требачка ријека
превртала куће, он са неколико војника
поче разваљивати једну селанску кућу;
и расијепајући јачину, један војник осече
му ејекиром три прста на десној руци.
Пошто његовој кући није претила опас-
ност од воде, то он рањен упути се сво-
јој кући. Али шта више, кућа изгорела! У
кући је била жена са шесторо деце. Ње
чице, која су сва опрашана и осмуђена
избјежала не избавивши ништа од покућ-
ства и од дјела. И жену од. Радула Симова
стигао је земени усов, кад је бјежала из
куће, која пропадала, те јој је изломиле
кости и истукао тијело. Још је жива!

У извјештима капотанским, која се
налазе у Окружни Суд, стоји по посеб-
ним штета: сваког домаћина, седи и капета
није. Да не би огтерећивао г. г. читаоце
са набрајањем, доносим извод из рапората:

Кућа са свим уништених у овој нахији
41. у пола њих је и покућство пропаало;
к2 су још на пропасти, у којима не стањују
Замлије 513¹/₂ рала подводнице; насутих
афењем и пијеском око 300 рала, од ко-
јих временом, с много рада, могу се учи-
нити ливаде. 861 коса ливаде подводнице
са свим уништено и око 130 коса насуте
бродом. 2320 коријена пшави, које су
рађале — малих без броја 95 млина уни-
штених и око 120 осушених. 11. ваљаница
(ступа). 42 водовода на великим ријекама
— малих без броја. 121 ливосјек дубраве;
3263 багана жита; 2150 кила дибре за
пшаву ракију; 85 товара купуса; 112
товара кртоле; 3900 товара сјена — по-
квареног има око 3000 товара. Сламе од
сигног жита 316 товара, кукурузне 9614
снопа. 16 стогова листа. 167 товара клада;
стамова љетних 31; подница и греда за
куће 441 комат. Мостова на вишим водама
23. — малих без броја. Овђе се не рачуна
жито и сјено, с којим се бјежало од воде
и које је киша покварила, као ни општинске
земље, комунице и лугови. Све је то про-
пало.

Чим је вода малаксала г. Бригадир
Вој. Лакић сазове главаре на Андрејевици,
те учинише распоред, да се поправе:
путови, мостови, и телеграфска линија.
Распоред је учињен овако: Војвода Лакић,
г. поручик Лаковић члан Окружног Суда,
Александар Санчић Ађ. војвода, г. г.
Командири: Миран Болев, Божица Лекић
и Радован Милетић су три баталеона, да
поправе пут и мостове од Ножице до
Трешевика; г. Јоврем Бакић пресједник
Окр. Суда, г. г. Командири Раде Микић и
Трифун Лабан су 1¹/₂ баталеона војске
е арх Велике до Трешевика, и три моста
на Лиму; г. кап. В. Раичевић члан. Окр.
Суда, подкомандир Лабуд су три чете

Шекулараца од Шекулара до Крапнице.
Овај је пут био готов са приличним бро-
јем мостова за пјешака 18 новембра.

23-ег новембра поче ударати јака
киша с вјетром, која је трајала до 26
истог. Воде су у великом нарастае и почи-
ниле нових штета, јер су још од прве
поводње изгубиле своје правце. У свој
нахији ни једна ријека не тече старим
коритом. Овом поводњом искварени су
мостови који су били поправљени, осим
главног моста на Тари и Муринског на
Лиму; многи су на Злоречици, Краштици
и другим мањим ријекама остали на сухо,
а воде их зашле.

Да није 26 новембра од подне почео
падати снијег, који предвоји кишу, воде,
и ако не би постигле висину прве поводње,
учиниле би виших штета, јер је сва гора,
и лугови око ријека очишћена, те нема
шта зачекивати ријеке да не чине штете.

За 26 новембра уговорен је био са-
станак с Турцима због политичких послова
између двије Високе Владе. Турске власти
из Берића изјавиле су своју жељу, да са-
станак буде код моста на Лукићу у на-
шој граници, који они називају „Новим
Вишеградом.“ Од турске стране били су
одређени сви „забитлари“ (главари војни
и грађански), попови, учитељи и муштари
Срби из беранског округа. Свега их је било
одређено око 60 особа. Турске власти одре-
диле су станак код моста зато, да забла-
годаре Богу, што га је сачувао и напој
Влади, што је био слободан пролазак њи-
ховим подјаницима с обе стране Лима, —
без разлике вјере и народности. Г. В.
Лакић са главарима ове нахије сигурал
су били сачувани дочек, као и друштво
свију врста чиновништва. Пошто нова по-
водња диже мостове: на Висетрици, Вини-
цкој и Тренчи, то турски изасланици нијесу
могли доћи. Овај станак одложен је до
бољег времена.

Овдашња основна школа још није
отпочињала рад, због покварених мостова
и путова. — По извјештима капотанским
здравље у народу је врло добро.

Богдан П. Малевих, учитељ.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Ко брзо даје — двојном даје.)
Страховита поплава у Србији, Црној Гори,
Босни, Херцеговини и Боки, која је уне-
средила толике српске породице, отплавила
је и мом „Врачу Погађачу“ до 200 прет-
платника. Но и ако је већ ово голем губитак
ипак сам обећао, свима тим пострадалим
претплатницима, који ми отказаше љубав,
да ћу им слати лист бесплатно све
дондо, док се не опораве од поплаве. Но
да не би ко злоупотребио ову моју добру
вољу: та бесплатност важи само за оне,
који се до данас, 15. (28.) новембра
пријавише са отказом.

Али и мимо тога „Врач“ је вољан да
помогне тој браћи и новчаним прилогом,
и то овако: сву претплату од нових прет-
платника из Србије, Црне Горе, Босне,
Херцеговине и Боке поклањам пострадалој
браћи српској у тим крајевима. Ово важи
само за нове претплатнике из тих
земаља, који се буду претплатили на
„Врача“ од данас до конца ове године.
Сву ову претплату, без икакво одбитка,
послаћу одмах тим пострадалим Србима, и
то: што дође из Србије, послаћу у Србију;
што дође из Црне Горе, у Црну Гору; што
из Босне, у Босну; што из Херцеговине,
у Херцеговину, а што из Боке, у Боку.

Имена свију тих нових претплатника
шта м а н а ђ е се у „Врачу“ под насловом:

Претплатници добротвори.

А таквих добротвора могло би се
наћи подоста, јер „Врач“ од данас до
конца све године стаје само једну
к р у н у или 1—25 динара. Но коме се
то чини мален прилог, може добити и све
бројево „Врача“ од задрж четврти, а то
стаје свега један ф о р и н или 2—50
динара — на нека и то све иде на исти
циљ. А ето не даје се на суво, него се
даје поплављеницима, а за тај новац се
још добија илустрован шаљив лист.

Све поруке треба слати на адресу:
Сима Лукин Лазич, Загреб, Хрватска. По-
руке без новца не вриједе. Из Србије
примам и марке српске, било поштанске,
било таксене.

Молим све пријатеље „Врачеве“, нека живо приону, да тих претплатника добротова буде што више, без обзира, што ће тим већи бити и трошкови „Врачеви“. Молим само, нека се похита са претплатом јер: ко брзо даје — двојном даје.

Загреб, 15. (28) новембра 1896.

Сима Лукин Лазић,

издавач и власник „Врача Погађача.“

Част ми је овим јавити српском свијету да је већ изишла из штампе „СРПКИЊА“ за 1897. и да ће се већ од нећеље почети разанишати.

„Српкиња“ ова садржи у себи, осим календарског дјела, преко 20 поучних чланака, приповиједка и pjesама од наших најпознатијих научника, књижевника и књижевница. Осим тога има у њој по више занимљивих билежика из женског свијета, кратких упуштања за домаћинство и т. д.

„Српкиња“ за 1897. доноси 8 фино израђених слика (ликова), које овога пута нијесу тискане у тексту, него су све, свака засебно, штампане на особито финој хартији.

„Српкиња“ броји сад у свему 168 страна по веће осмине.

„Српкиња“ је по својој садржини намијењена поглавито нашем интелигенцијем женскињу.

„Српкиња“ се продаје у два повеза: у меким (брошираним) корицама по 60 новч. и у тврдим (финим платненим) по 1 фор. комад.

Скупљачи претплате добијају сваку 10. књигу за труд, а препродавци 20%¹⁰ работа.

Овом приликом јављам српском свијету још и то, да сам од не проданог календара „Српкиње“ за 1896. направио књигу „Српкињу“, коју дајем по 40 новч. комад.

Палчево, 5. Нов. 1896.

Јов. Поповић

уредник и издавалац „Српкиње.“

Позив на претплату. Да бих читаоцима могао што јефтиније моје књиге „Из на рода и о народу“ давати, одлучио сам се да остале свеске издајем о својој трошци; рачунајући на што обилнију потпору од г. претплатника. У тој нади дао сам у штампу II. књигу „ИЗ НАРОДА И О НАРОДУ“. У овој ће књизи бити ови радови:

I. Опис Гацка са старинама по народноме причању; II. Народна ношња у горњој Херцеговини; III. Бојење пређе; IV. Народна сујевјерје и то: Вила, Аждаја и Змај, Вјештица, Стуха, Вукодлак, Кучибаба, Баранџолоз и Цикавац; V. Народна гатања и то: Дјевојачка гатања ради удаје. Гатања при женидби односно удаји. Гатања при порођу и одгоју дјете. Гатања при смрти и после смрти. Гатања о чувању здравља. Гатања при лијечењу појединих болести. Гатања о времену. Гатања о рату. Гатања око љетине. Гатања око хјавана и пчела. Гатања по сновима и остала гатања. VI. Народни лијекови, уређени азбучнијем редом по болестима.

Књига ће бити у истоме формату и са истом израдом као и прва и изнаћиће 11—12 штампаних табак обичне осмине.

Цијена је књизи само 1 Круна. Господа скупљачи добијају једанаесту књигу на дар, а претплатници књигу о моме трошку поштом.

ЛИСТАК „ГЛАС ЦРНОГОРЦА.“

ОПСАДА СКАДРА.

На Rivista Militare Italiana.

Бијаше то маја г. 1474. Мало прије Турци су се били појавили пријатељи на обалама Ионца, одакле их је био сузбио чврст отпор млетачке војске. Али тек је била та опасност минула, стиге у Млетку немио глас, да је Скадар у Арбанији опсједнут.

Доменико Малинјеро, тадашњи летописцац (у својојем Аналимат Млетачкијем од г. 1457 до 1500) оставио је записано: „Беглер-бег Грчак пошао је са 10000 Турака до под зидове Скадра, и покушао је да освоји град изненада; није се било ништа чуло о томе походу; и Атонин Лоредан био пустио већи дио војске на двор, и побегне се некијем турскијем четама, и остаде мртвијех с једно и друге стране.“

Онда је била турска сила много на расла, од када паде Цариград. Освојивши Сорију, турска војска је била заратила противу млетачкијех колонија на Петропонту и Морију; па је долазила и до обала јадранског мора, да ту добије излаза. Нападала је на Арбанију, Далмацију, Црну Гору и Италију.

Република је бучно називала своје колоније на јадранском мору од Кварнера до јонског мора. Силет, Котор, Будва, Бар, Опиш и Дринаст признавали су власт млетачке републике.

Извише Котора подизале су се црногорске Алпе, предстража противу Турака.

Умољавам све моје пријатеље и пријатеље српске књиге, а нарочито г. г. свештенике и учитеље, да се око скупљања претплате ажуру. Од претплате зависи да ли ћу моћи и остале свеске штампати.

Рок претплате траје до краја Јануара 1897.

Имена г. г. претплатника штампашу на крају књиге. Претплату и остало треба слати на моју адресу.

Прва књига може се добити по цијени од 80 новчића, код прве српске књијаре и штампарије Владимира М. Радовића у Мостару и код потписатеља.

Лука Грчић Бијелокосић

САРАЈЕВО

Земаљски музеј.

ЉЕКАРСКИ САВЈЕТИ.

Г. др. Радивоје Вукадиновић, лекар у Јагодини, написао је „Срп. Новинама“ следеће лијене лекарске поуке за народ: Чувени наученик француски, Пастер, први је показао да се рана не да на зло зато што „назебе“, него зато што на њу падну кулне живе клице и отрују је.

Те кулне клице тако су мајушне и еитне, да се слободним оком не виде, но их вјешто у томе послу извједбано око спази онда, кад их посматра кроз стакла, која много увеличавају. Тих кулних клица има сјасет на стварима, сјечиву, као ножу, срцу, клинци, на нашим рукама, на бабским мелимима и око нас у ваздуху; док нам је кожа здрава не могу да нам нахуле, а како се кожа поболи или како добијемо отворену рану, па ма била као убод иглени, одмах могу ту да падну и рану окуже.

Како показао то овај наученик потрудили се учени доктори те нађоше љековите воде и мелеме, који ће те живе клице на рани уништити и убити и тиме сачувати рану од тога да се не да на зло. Кад ово чујеш, знаћеш да не ваља мећати на рану бабске љекове, но одмах ићи лекару, који ће такве завоје на рану метнути, који ће рану најбрже излјечити и спријечити гнојење.

Осим овога Пастер је велику проналаску учинио, који су од користи пољопривреди и газдинству.

Највише се цео свијет обрадовао, кад је овај мудри наученик год. 1885 пронашао лијек страшног и доње увијек самртној болести, бјеснице, које долази послје уједа бијесна пса. Чувај и себе и дјецу од паса, а ако би по несећеи кога ујело сумњиво или бијесно песто, нека иде лекару и он ће свакога тамо упутити, гдје се тим лијеком лијечи. Тим Пастеровим лијеком досад је већ хиљадама излјечено. Народ француски из благодарности подигао је Пастеру грдну палату, гдје се лијек правља, научни људи и учена друштва поносе на Пастером, а цареви и краљеви цијелога свијета надметали се, који ће већим одличјем да одликује славнога Пастера — сина једног сиротог кожара!

У дубокој старости, а у неуморном раду затега га и крај живота љакске године и он умре мирне савјести, вјерујући, да ће му праведна и рајска душа, која је на овој земљи само добра чинила, бити дочекана ријечима Христовим: „Служо добри и вјерни, у маломе био си ми вјеран, над многим ћу те поставити, уђи у радост Господа својега.“

Побрини се да здраво зиму презимиш!

Удеси собу за зиму тако, неко ћеш очувати у њој здравље и себе и својима.

Ево како: Ако су ти прозори од артије, ти их смјеста измијени и усјечи стакло. Соба је одмах виднија; а соба што видија то здравија! Окрену собу пред зиму! Сваки који може треба собу да патосе даскама, а који то не може нека купи довољно асура и њима нека покрије собу. — Собу мораш сваког јутра вјетрити и промаховати — отворити врата и прозоре — да задах и кулне ваздух изиђе, а здрав и свјеж ваздух уђе. Овако ако узрадиш, очуваћеш у многоме здравље и своје и своје дјече и неће ти дјеца бити с прољећа бљиде и слаба по чила и здравља! Уради само недјелу дана узастопе и провјетри собу јутром на ћеш се увјерити да ти је мизје сједети у соби извјетреној, но кад је соба пуна задаха. Не помаже ту кађење, ни тамљан, но само вјетрење собе. Собу не прегревај увјек нека је умјерено топла; боље су пећи земљане него плехане. Зимом не ваља ни пошто на земљи спавати, но одмах кревет направи на нека сви на њему спавају. Кревет не мећи близу пећи. У соби не суши обућу, јутром их не тари од блага, јар дижеш прашину и гушиш дјецу, не пуши у соби, на лампу купи стакло, а не да чађави, јер и то гуши дјецу.

Побрини се и за ђака, који ти у школу иде. Боље је код своје куће да спава, него у школи, а најбоље је, да свако веће село има школу, те да дјеца зими не зебу идући у драго село у школу. Село без школе — то је кућа без видјела. Ако школе у селу немају, радите сви на томе, да школу добијете и не жалите на то штогод потрошити, јер тим својој дјечи срећу и добро купујете. Угледајте се у томе на великог српског родољуба Мишу Анастасијевића познатог у Србији под именом „Капетан Миша“. Он је цијелога вијека неуморно радио, у младости је својој и љубе у „Бердан“ вукао али је великим трудом и радом грдне новце заштедио и подигао на сред Биограда палату за Велику Школу какве равне у Србији нема и „своје отечеству“ поконио. Кад је могао тај велики Србин сам својим знојем дићи овакву палату, може и свако село подићи за своју дјецу скромну зграду за школу!

Спреми за зиму топло зимско одјело.

Наш народ у овом крају зими много пропада и разболјева се само зато што није довољно топло одјевен.

Како јача зима наступи, или како дуже зими путује, назебе јер је лако одјевен и разболети се. Најпотребнију зимску хаљину дугачки гуљ, ријетко ко још да носи, а то је нашем сељаку тако потребно, особито на путу, као насушни хлеб! Код нас је била ријеч: кад ко хоће да путује, да се не креће „у љето никада без гуња“, а ми га сада и на великој дачи не носимо! Колико је домаћина у најбољим годинама умрло само с тога што су прозебли путујући зими без гуња и оставили посје себе сирочад, да се потуца од немира до недрага. Зато треба сваки домаћин да има дуги гуљ и да не гледа на то што сада „није обичај“ да се носи јер „зима гизде не гледа“, но треба носити топло одјело које чува здравље од зиме и непогоде! Погледај како путују трговци и страни путници зими: сваки ти се завије у бунду, па ти је милина путовати, а сељак се наш гури и сав дрхће од зиме код толиког сукна и вуно! Ноге треба исто тако добро утопити, увијек имати читаву

обућу и ако се овлажи свијнути је а осушити, а никако у њој лећи и спавати. И руке треба топлити и топле рукавице носити. За дјецу и ђаке се треба још више побрини да свако има добро одјело, јер дјеца много прије озебу него људи. Како им се овлажи обућа и чарапе, треба их изути и све добро осушити!

У соби не треба сједити у зимском одјелу, но тек кад излазимо из собе облачити — зими се не смије излазити на поље босоним и необученим за најкраће вријеме.

У многоме смо посљедних година попустили па и у одјелу. Добре старе обичаје не чувамо, а рђаве лако примамо. Наши стари носили су се просто без срме, али су имали скоро сви дугачки гуљ и топло одјело. Прије тријестину година путовао је по Србији један учени странац и написао и књигу о томе и вели у њој: „у цијелој Србији нијесам видио подерана човјека — све је то обучено и обувено“. А шта сад да реку за нас, кад виде да на зими дрхћемо а нећемо да направимо годно одјело. Зато, ако хоћете здравља и себе и својима, а ви ме послушајте, добри људи, и нека вас зима не затече, а да у кући немате бар по један дугачки гуљ. Чувајте се зиме, јер „ко се чува и Бог га чува.“

Пазите на његу болесника!

Болеснику је потребан мир, њега узнемирују силне посјете и непрестано излажење и улажење у собу. Соба гдје лежи болесник треба да је доста видна, сува и пространа. Соба се мора бар два пута дневно вјетрити и увјек после свршавња нужде болесникове. У соби не смије бити дима, прашина и јаких мириса, од намјештаја треба изнијети све што је сувишно, а оставити само оно што је болеснику потребно. У болесничкој соби треба да спава само она особа која његује болесника — и нико други. Воду не закраћуј болеснику, јело од кога је болесник мало јео, треба одмах изнијети напоље а не да стоји у соби, јер ћемо му тиме јело сасвим огадити. Соба се мора сваког дана чистити, али се не смије дизати прашина. Соба мора бити увјек подједнако топла и то 16—17 гради Целзиусових. Свака боља кућа треба да има у соби топлотјер (термометар). Љекарске наредбе морају се најтачније извршавати, ко неће да их дословце слуша — боље да не зоне лекара. Болесник се не смије будити кад заспи — јер му сан више вриједи но најбоља медицина. Болесник не треба да пљује у мараму, но у пољу за пљувачку, која има заклопац и у којој је усето воде — ту пољу треба чешће износити и просинати. Болесник треба да има на себи увјек суву кошуљу, како се болесник озноји, убриши га пешкиром и кошуљу пресуши. Кревет треба да је с три стране приступачан а само узглавје на зид наслоњено. Постоља треба да је чиста и сваки дан да се претреса и чаршави и навлаке јастучне често мијењају. За то вријеме треба болесника, ако је икако могуће, премјестити у другу постелу.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Употреба креча за ђубрење.

Има већ више година како се креч употребљава за ђубрење земаља, поред тога, што му је вриједност потцењивана

Фијандру... и биле су оружане друге бгалија; и опозвале су се галије из Барберије и Мртве воде, и постапе су у Бојану за осталијема, добро снабђевене.“ (Малинјеро.) К њима пође Леонардо Болду, проведитур у Арбанији, са првијема напутцима сенатскијем Лоредану. Болду је имао налог, да пође у Жабљак, да иште помоћ у књаза Ивана Црнојевића, млетачкога патриција, у оружју и у храни опсједнутом граду.

Али је Иван Црнојевић већ био позвао своју војску на обрану Зете, и окупио око Жабљака 8000 бораца, који су били готови да потекну у помоћ Скадру.

Иза Болдуа, био је упућен Триадано Грите, наследник Петра Моњенга, са 22 галије, и дошавши и Кро, нашао је сенатска писма „која су га опуномоћивала од стране савјета Претада, да пође гдје више захтјева обрана Арбаније.“

Тада се окупи на ушћу Бојане бродовље млетачко у помоћ Скадру, и уз главног заповједника Гретија био је Стефан Малинјеро, Лодовико Бембо и Леонардо Болду, изасланик на двор жабљачки. Петар Моњениг и ако му је било одузето главно заповједништво, ипак остаде под заповједи свога наследника. Било их је дакле четири амјраља бродовља, и они су учинили план, на основу великодушне помоћи „Ивана Црнојевића, господара блиске земље на скадарском језеру, и човјека од великог улива и власти... који ће доћи као пријатељ и савезник (amico e confederato) републике да поможе Скадру преко Језера.“ (Малинјеро.)

(Наставиће се.)

употребом вјештачког ђубрета, и што су понеки доказивали, да креч за ђубрење нема никаквог значаја.

Зато, да би о употреби креча за ђубрење могли изијети прави суд, потребно је да на неки начин сазнамо: какве радње врши креч у земљи, да ли је он састојак хране за биљке и каква се тијела састају, кад се креч споји с једном или више од познатих материја које су у земљи. Ако све ово будемо сазнали, онда ћемо бити у стању да кажемо: и да ли је креч за ђубрење подесан или не.

Прије свега ваља нам напоменути, да је креч битни састојак хране. То ће рећи, ако би у земљи било свих осталих материја, које су потребне за пораст и развијање биљака, а не би било креча, биле се не би могле развити. Отуда у пенулу сваке биљке мора бити и извјесне количине креча, те је креч, као што се види, већ и само због тога од велике вриједности за живот биљака. А за мекунасте биљке (сем вучка) он је још и од особена значаја јер ове биљке не могу да напредују, нарочито дјетелине, ако у земљи нема креча у повећој количини.

Чињеним огледима у правцу истакну тих питања, утврђено је: да креч повећава тако звану апсорпциону снагу земље, да увећава природне изворе биљних састојака хране и да мијења физичке особине земље. Вршењем ових, и, као што ћемо видјети, неке важних радња у земљи, креч је у истини моћан чинилац за правилно развијање биљака, те се зато, ако су подесне још и погодбе да се може употребити, и истиче као zgodno средство за ђубрење земаља.

Наше је да објаснимо, на који начин и у којим приликама, врши креч поменуте радње у земљи, и које су посљедице тих радња.

Особина земље да спречава од исплакивања различите састојке хране или боље рећи, да се састојци ови не односе дубоко у земљу, у ком би случају биле од мале или никакве вриједности за изхрану биљака, позната је под именом: апсорпциона снага земље. По своме дјелању, ова је снага двојака: физичка и хемиска. Првој је задаћа да привуче земљине честице и да их раствори; а другој, да ове хемијске једињења, т. ј. различите соли, разијењују с раствореним материјама, те да постану теже растворљиве, т. ј. такве, да их је тешко исплакати у дубље слојеве земљине.

Да би нам ова радња била што сватливија, потребно је да изнесемо неколико примјера, и то ћемо учинити одмах чим претходно кажемо коју о кречу и кречнику, да би смо сазнали из којих се материја (простих тјела, елемената) састоје.

Међу простим тјелима или тако званим елементима, из којих се иначе састоји цијела земља и све што је на њој, налази се један метал, познат под именом калцијум. Овај метал не постоји за се, већ у различним једињењима, а најчешће с кисеоником, и у таком случају даје калцијев оксид или креч.

За кречник се вели, да се састоји из метала калцијума и угљене киселине.

Кречник зове се дружице калцијев карбонат, зато, што се соли угљене киселине (кад се метали уједине споје, с том киселином) зову карбонати.

Угљена киселина је по себи врло слаба киселина, тако, да се из сваког једињења може потиснути јачом киселином и тада, уступајући своје мјесто тој киселини, постаје ново тијело, друга со. Тако на пр. кад се кречник прелије сумпорном киселином, постаће нова со калцијев сулфат или гипс кад се прелије соном (хлороводичном) киселином, добиће се калцијев хлорид и т. д. јер у том случају постаје размјена између тих киселина.

На тој се размјени, као што је наведено и оснива хемијска апсорпциона снага земље, и у томе, што је у кречнику угљена киселина, која уступа мјесто јачим киселинама, могућно је: да се добијају нова и теже-растворљива хемиска једињења, која није лако исплакати у дубље слојеве земљине.

Потребну количину фосфора, добијају биљке за своју храну, као што је познато, из тако званих фосфата, т. ј. из различитих соли фосфорне киселине. У земљи је тако звани једнобазни калцијев фосфат. Овај се фосфат распадава лако, па се зато и лако односи (исплаче) у дубље слојеве земље, т. ј. тешко се апсорбује, а да се доведе у стање да се теже раствара, да се дакле могадне лако апсорбовати, потребно је, да се утицајем кречника претвори у тако звани двобазни калцијев фосфат, што се везивањем с кречником у ствари и постиже.

На исти начин могућно је, да се утицајем кречника апсорбују у земљи и калцијеве соли, да на пр. од лако растворљивог калцијевог хлорида, постане теже растворљив калцијев карбонат.

Кречник се по себи тешко раствара кад је у облику калцијевог карбоната, а да се лако раствара, потребно је да се претвори у тако звани калцијев бикарбонат, што је могуће, ако обичан карбонат буде у додиру са угљеном киселином. У зрелим земаљама има свакад у изобиљу угљене

киселине, па је зато и могућно да се и тешко растворије соли као што су хлориди, сулфати и нитрати, утицајем кречника промијењују у лако растворљиве соли, т. ј. у калцијев хлорид, калцијев сулфат и калцијев нитрат. Од ових кречних једињења апсорбује се потребна количина а остали се дио исплаче у земљу више или мање, што зависи од природе тих једињења. Главна је, да је за радње потребно да има кречника у земљи па зато у случају, кад га нема у довољној количини, треба га доијети ђубрењем.

Зато дакле, што се кречником задржавају многи састојци од исплакања и с правом се вели за њ, да повећава апсорпциону снагу земље.

Креч се сматра као врло јака база (алкал) јер исто као и јак ципел, нагриза не само органске дјелове у земљи, које се због тога распадају, већ и земљане минералне дјелове, па их тако доводи у растворно стање, т. ј. у облик у коме их биљке могу лако да узму као храну. А на име, приликом растварања, многи се дјелићи међу собом једине, а многа се једињења међусобно и разијењују, те тако постају једињења улесна за изхрану биљака. Тако на пр. од кречника и кујске соли постају натријев карбонат (сода) и калцијев хлорид; од кречника и калцијевог хлорида, добијају се калцијев карбонат (потапа) и калцијев хлорид и т. д. На тај начин тешко растворљиви хлориди, сулфати и нитрати, о којима је већ говорено, могу прећи у растворљиве соли и послужити биљкама за изхрану.

По себи се разумије, да кречник ову и наведену моћ своју може показати само тамо, гдје има у довољној количини и земљаних и минералних и биљних материја, па зато на посним и изнуреним земаљама не треба очекивати никакве користи од креча која би се употребљива за ђубрење.

Растварања земљаних минералних честица и органских материја (хумуса), изазивају у земљи у исто доба и извјесне физичке промјене, које су на понеким земаљама од великог значаја за правилно развијање биљака.

Креч је особито значајан за тешке, збијене и хладне земље. Хладне земље буду топлије, јер се хемиским дјеловањем које се тада производи, развија топлота, а овом се убрзава процес распадања, те тако ове земље буду и топлије. У земаљама, у којима се хумус не може да распадне у довољној мјери, стварају се извјесне киселине, а у многим земаљама налазе се и извјесна жељезна (гвожђана) једињења нарочито феро оксид, који штетно утичу на пораст биљака. Докле год траје тако стање, овакве земље показују мале користи од ђубрења па шта више, од слабог је утицаја и врло снажно стајско ђубре. Зато, да бисмо измјенили особине таквих земаља, потребно је, да их ђубримо кречом. У таком случају, креч се једини са слободним киселинама, а и феро оксид који је штетан претвара се у феро оксид, који је улесан за храну биљака. На тај начин, као што се види, пољопривредник је у могућности да и с таквих земаља збира обилне дохотке.

Да креч мисадне и хемиски и физички утицати на какву земљу, потребно је, да се дјелили креча по могућству што равномјерније подијеле, јер је само у том случају могуће, да се код различитих материја које су међу собом помијешане изазову хемиске радње.

Да се то постигне, најбоље је ако се за ђубрење употреби кречни хидрат. Кад се из кречника жареном (печеном) истјера гас угљени диоксид, онда се, као што је познато добија печени креч. Ако се овом кречу дода само толико воде, да се ова с њим хемиски једини, т. ј. да се од печеног креча добије кречни прах, онда се то зове кречни хидрат.

У пракси то се постиже на овај начин: Грудве печеног креча наслажу се у гумицу, па се затим покриву земљом, да се на тај начин одвоји креч од ваздушног угљениковог диоксида, јер кад би с овим дошао у додир, онда би се од креча начинио опет кречник. У гумици гаси се креч нешто воденом паром из ваздуха, а нешто влагом из земље, и тако се поступно претвори у кречни хидрат. Приликом једињења креча с водом, креч, као што се и по себи разумије, заузима већу запремину, те се с тога због ширења гумице морају на покривачу (замљи) јављати мање или веће пукотине. Зато, да кроз ове пукотине не би узлазио угљеников диоксид из ваздуха и тиме од креча стварао кречник, потребно је, да се пукотине чим се примјетје, зативају земљом.

Кречни хидрат који се добије на овај начин, треба посути по њиви, па га затим што боље измјешати са земљом плугом или екстиригатором. Наравно, да овај рад треба вршити, кад је сухо и тихо вријеме, јер кад би се вршило по влажном времену, онда би прах узео толико воде, да би се претворио у кречну млјечку које за овај циљ није улесно, а кад би се ђубрило у добу кад пирка вјетар, онда би се прах — развијао.

Прашак се најбоље и најлакше посути по земљи, кад се за овај циљ употребије нека кола да се са земље може из кола узимати прах и смијшати у гумице које су у приближно подједнаком одстојању. Затим гомале треба растурати по цијелој површини. За пријеме овог рада треба чиме подвезати уста и нос.

Кад се после ђубрења употреби плуг или екстиригатор онда ће се дјелићи креча подијелити равномјерно с дјелићима земље. У том ће се случају кречни хидрат растурити у оној води, која је у земљи (100 дјелова хладне воде растворе 0.18 дјелова кречна хидрата) и њиме се засити. Из тог раствора, кречни хидрат јединиће се затим са угљен диоксидом, те ће тако постати кречник, т. ј. калцијев карбонат, каква и треба за вршење наведених радња.

Кречник који се ствара на овај начин, подијелен је у земљи тако фино, да се непосредним посипањем кречника ово не би могло извести.

У којој количини треба извршити ђубрење кречом, не може се рећи у опште за све прилике, јер то зависи од особине земље и од тога у којој количини има кречника у земљи која се ђубри. Према наведеном јасно је, да снажне и збијене земље треба ђубрити јаче а слабије посне и лаке земље. Боље је, кад се ђубри чешће а мање, од прилике сваке 5—6 година, но јаче и ређе. Наравно, да у томе међувремену треба земљу ђубрити и стајским ђубретом. На хектар рачуна се према томе 500—1000 кг. Земље у којима нема довољно хранивих састојака хране не треба ђубрити, јер је код њих, као што је наведено, врло незнатно дјество креча.

Као што се види, креч у ђубрењу земаља заузима угледно мјесто не само у томе што повећава апсорпциону снагу земље, што увећава природне изворе биљних састојака хране, и што мијења физичке особине земље, већ и у томе, што се његов утицај опаже и на каквој зрнелости, затим што је добро средство за утамањивање корова а и евентуално за тамање шкољивих инсеката, нарочито црва. Зато сви они који су у могућности, ваља бар у маломе да се увјере о његовој вриједности. Ради њих, и ради оних које ово питање занима и — пустимо ово неколико редака.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 6 децембра.

(Никољ дан.) Поводом имендана Његовог Височанства Господара сипноћ је заран варош била искривена заставима, и у првом краку освјетљена. Војена музика обича је варош свирајући веселе марше. Данас је била у катедралној цркви архијерејска служба са благодарењем у присуству цијелог Владајућег Дома, дипломатског тијела, државнијех великодостојника, сви у пуној паради, и мноштво народа. Послије црквене службе, ђаци су топови, а војена музика свирала пред Двором, док је Његово Височанство Господар примао честитања. У подне је био велики објед, на ком су имали част бити позвани: Његово Високопреосвећенство г. Митрополит Митрофан са свештенством, замјеник царско руског министра г. Вурцел, г. пукотник Сумароков, и државни великодостојници. На обједу је Високопреосвећени Митрополит наздрављивао Његовом Височанству Господару, а Његово Височанство Господар Његовом Величанству Цару Николи II, г. Вурцел, Владајућем Књажевском Дому и Црној Гори, Њ. Височанство Господар оружју руском, а г. Сумароков оружју црногорском. Сваку здравицу присутни су поштирали громким „живи!“ У два сата било је благодарње у дворској капели поводом имендана Његовог Величанства Цара Николе. Служио је Високопреосвећени Митрополит г. Митрофан са придворним свештенством. Били су и, усутва: Њихова Височанства Господар и Престопреедседник Књаз Данило, Његова Свјетлост Књажевић Мирко г. Вурцел, г. Сумароков са госпођом, начелница Маријинског завода гђица Мертваго, француски министар г. Дебре, грчки генерални консул г. Логотетис, и државни великодостојници, сви у пуној паради и са рускијем лентама. У вечер је био дипломатски дине, па је слеђедно била до поноћа.

(Личне вијести.) Г. др. Боганић, пап министар правде, стигао је из Дубровника.

(Из Читаонице.) Његова Свјетлост Књажевић Мирко В. лки Војвода Грахова и Зете удостојио је, у сриједу 4-ог т. м. рослије подне, Својом високом посјетом Друштво овдј. читаонице, кога је он узвишеним Покровитељ и Заштитник. Високи Гост и Покровитељ провео је том приликом по сата у друштвеним локалима милостиво расипујући за стање Друштва, и ободравајући чланове на истрајност и ревност у потпомагању ове на старије грађанске установе просвјетне у Црној Гори.

— Главна годишња скупштина „Друштва Цетинске Читаонице“ биће у недељу 8-ог т. мј. у 3³/₄ послје подне, а у сали друштвеној. Дневни ред биће: 1) Извјештај о друштвеном стању у овој години; — 2) Избор нове друштвене управе; — 3) Предрачун за пдућу годину; — 4) Предлози разни у интересу друштвеног појачања и напретка.

(Из Књаж. Црногор. земљодјелске школе у Подгорици.) У суботу 30 новембра о. г. обдржаван је под предсједавањем Владиног одасланика г. окр. Кап. Милонана Цаконића и у присуству многих одличних грађана, овог годишњи испит ученика те школе, а у п. ђељу 1. Децембра закључена је школска година у том заводу читањем ученичких оцјана и дјелењем ученичких награда и школских увјерења. Успјех испита био је врло повољан, јер од 11 испитаних ученика добили су њих девет први ред с одликовањем, а двојица врло добар први ред.

Идућа школска година започиће у том заводу на 1 фебруара 1897 године, а поближа обавијештења могу се сазнати из годишњег школског извјештаја, који шаље школска управа свакоме, ко се занима напретком наше земљорадње.

(Одликовање.) Г. Јоно Поповић, ижикијер телеграфа, секретар Министарства Иностранних Дјела одликован је 4-им стеном Италијанске круне.

(Оболио.) Г. Војвода Ђуро Матаповић, има неко доба, да је оболио. Њихова Височанства често обилазе овог заслужног Црногорца.

(Одбор у помоћ) пострадалијех наших крајева од поплава доставио нам је следећи наставак списка прилога:

Црвени крст из Атине	
Франака	589 и сент. 10 — —
Н. С. Кнегињица Јелена Карађорђевић	Франака 100 — —
Н. С. Књаз Ђорђевић Карађорђевић	Франака 100 — —
Н. С. Књаз Александар Карађорђевић	Франака 100 — —
Добротворна Женска Задруга из Сентомаша	330 —
г. Андрија Сентрос Филантропо из Грчке	300 —
Администрација „Браника“ по друти пут	251 —
Н. Св. Српски Патријарх Георгије Бранковић	100 —
г. Васо Петрић трговац и просједник љубанске градеке штедионице у Љубљани	100 —
Цар. Отоман. пуномоћни министар на Цетиње г. Генерал Фензи-Паша	50 —
Краљев. Италијански пуномоћни Министар на Цетиње г. Маркиз Кастелбанко	50 —
Француски министар на Цетиње г. Дебре	50 —
Велике Британије одправни послан на Цетиње г. Кенеди	50 —
г. др. Јов. Јовановић из Биограда	31 —
Задруга Српских Новосадских	25 —
Редакција на „Бугарска Сбирка“ и „Юридически Преглед“	50 —
Уредништво Српског „Сина“ Карловица	15 —
г. Ђока Попановић из Митровице	10 —
Цар. Отоман. Легијације на Цетиње секретар г. Назим-бег	10 —
Т. Кр. Легијације на Цетиње г. Барон Гуденос	10 —
Француске Легијације на Цетиње секретар г. д. Антуаре	10 —
Цар. Отоман. Легијације Тумач г. Персић	5 —
Госпођа Марија Ђ. Николић из Темнишара	5 —
Т. Кр. Легијације на Цетиње канцелар г. Јурковић	5 —
г. Милош Лепетић неимар	5 —
г. Никола Мандука из Вршца	5 —

г. Мато Шпањол 5 —
г. Филип К. Мартиновић 2 —
г. Јово Ш. Вушуровић 2 —
г. Јосиф Шпањол 1 —
Свота скупљенијех прилога износила је у прошлом броју руб. 3050 фран. 5.100 10 сент. и фиорина 7.561.
Свега 3050 р. 6039, фр. 10 с. и ф. 8.988, 16 н.

(У Српску Књижевну Задругу) код подписатог обновили су уписе и положили улоге још и ова господа:

О снивачи: Г. Војвода Божо Петровић Министар Председник; г. Владо Бошковић командир перјанички; г. Стево Вујановић, стари, поште телеграфа у Подгорицу; г. Јевто Петковић секретар Мин. Ун. дјела; г. Илија Вулетовић секрет. Мин. Си. послова; г. Ђоро Поповић главни школ. Надзорник; г. Лазар Бољановић, трг. (за IV и V то коло); г. Лазар Петровић проф; г. Мило Ковачевић проф.

За улагачи: Г. Стеван Раичковић заступник Управ. вар. Подгорице; г. Андрија Јовановић, Миран Вукић, учитељи у Улцину; г. Филин Ковачевић проф; г. Ристо М. Поповић свешт. Загарачки; г. Вјодо Л. Иванишевић, трг.; г. Иво Шушин; г. Душан Петковић гимназист; г. Лазар Матијевић, гимназист; г. Михаило А. Рајнбајн.

П. М. Поповић.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Берлинска тајна полиција.) Пред берлинским казначејним судом почела је 20 нов. (2. деб.) о. г. главна расправа против тројице њемачких новинара ниже врсте: Хенриха Декерта, Карла Лицова, дра Плецца, и њихових другова због тога, што су почетком септембра о. г. за бављења руског цара у Вратислави саопштили неистинит текст здравнице цара Николаја новинама и Волфовом бироу. Парница је постала особито занимива, што су у њој позвани и пресудници држ. тајник у иност. звању барон Маршал, и разне друго лично сти као свједоци. Споменути новинари подметнули су цару Николају у здравницу ријечи, да је наклонен њемачкој „као и мој отац“ (que mon père), те је касније службено демантован тај текст, окривили су ржв. тајника Маршала, врховног двор. маршала грофа Ајленбурга и посланичког савјетника принца Александра Хохенлоа, да да су они „коригирали“ цареву здравницу. Тиме су увриједили споменуте личности. Из досадање расправе разабире се, да се ту много сплеткарило и да је један бацао кривицу на другог. Декерт, млад и познат човек од 20 година, тврди, да је вијест добио од високог дворског чиновника, али вели да то није гроф Ајленбург (неки мисле на посланичког савјетника Холстајна). Он се такођер хвалисао, да је имао интервју с канцеларом, на се је с тога чинило вјероватно, да има свеза у иностраном звању. Уредник Лицов, човек од 40 година, прије официр у војсци, чуо је ствар од Декерта, а уредници Плец и Бергер од Лицова. Други дан расправе преслушан је сам канцелар кнез Хохенлоа, који је изјавио, да је срео Декерта у свом предеољу, кад га није хтио примити. Могуће, вели канцелар, да ме је Декерт тада питао, је-ли истина да ће гроф Канниет постати руским канцеларом, а сам му одговорио, да ми о том није ништа познато. О свему бих морао питати свог камерлакеја јер се мало сјећам. Држ. тајник Маршал није се држао толико конкретних предмета, колико је ишао за тим, да открије дворске сплетке посљедњих година, па је навео разне случајеве, као што је конфликти с Келером и Бронсартот. Тиме је парница добила велик политички значај. Трећи дан дошло је у овој парници највеће изненађење, јер се открио главни кривац цијеле сплетке против држ. тајника Маршала и других високих личности у особи полицијског повјереника Тауша. Пошто се је у току расправе испоставило, да је уредник Лицов кривотворно потпис на једној признаници и да је иначе компромитован, изјавио је сам Лицов свом бранитељу, да ће суду дати потпуно признање, те га потврдили исправама, које се налазе у његовом стану. Услед тога расправа је прекинута, те су оптужени Лицов, држ. надодвјетник и бранитељ пошпи у оптужеников стан по списе. Пошто се вратили и расправа настављена, устао је бранитељ Лицовљев, те је изјавио у име свог клијента, да је сие, што је Лицов до сада казао, била лаж. Прави зачетник цијеле ствари је криминални повјереник Тауш, који је имао особито тај задатак, да пронађе писце новинарских чланака, зазорних на двору, а за кога Лицов вели, да га је наговорио да кривотвори признаницу, он га је подстрекло да пише без имена писма министрима Бронсарту и Келеру, који су услед тога морали одступити. И зацмјењени чланак у листу „Вест

ам Монтаг“, који је дао повода оној парници, инспировао је Тауш, премда га је Лицов писао. Тауш је при том казао: „Сад се радујем, што смо и Маршала уловили“. Тауш би извјестио у споразуму с Лицовом, да чланак потиче из ратног или спољног министарства, а цару би се то доставило као службени резултат истраге, па је тада било већ одлучено у погледу судбине дотичних министара. Тауш је хтио срушити и Маршала, те се позивао на грофа Ајленбурга као свог протектора. Молио је Лицова, да га не изда, па што је овај дао своју поштену ријеч, али сада мора у своју одбрану рећи истину. Тауш је порицао тврдње Лицовљеве, додав, да је прекорио Лицова, што је такову будалаштину написао. Вели, да је одмах извјестио њемачког посланика у Бочу грофа Ајленбурга, те је казао Лицову, да ради по налогу грофа Ајленбурга. Тауш је и до био од грофа одговор, којим му гроф јавља, да га врло весели цио догађај и да ће скоро доћи у Берлин те видијети Тауша. Ове изјаве бранитељеве побудиле су силну сензацију. Криминални повјереник Тауш, позван одмах пред суд, прогласио их је јавке за измишљене. Но пошто је Лицов обрекао, да ће све то доказати списима, чека се, да че се списи прочитају.

На расправу је био позван гроф Ајленбург, посланик у Бечу, који вели да је позвао Тауша у Абаџију, примио је инкриминарани чланак, што му је Тауш послао са писмом. Али проглашује клеветом, да је он био с њим у каквој свези. На даљу испитивања пресједника судског, гроф је признао, да је Таушу израдио један орден, што је свијех изненадило. Тауш на то одговара, да му је гроф препоручио, кад би имао што „интересантно“ да му пошље, а дотачни чланак сматрао је да ће бити врло интересантан за грофа. За тим је био пресудан Левисон, уредник „Вест. Тагблата“, који свједочи, да је Тауш долазио у редакцију, и да му је казао, да Декерт стоји у односима с министарством иностранијех дјела. Маршал потврђује, да је Левисон сјутри дан дошао код њега, и саопштио му, што му је Тауш рекао. Тауш све то пориче. Државни одвјетник тражи, да се Тауш уапси као кривоклетник, и суд прима предлог, Кад су повели криминалног комесара тајне полиције у тамницу, викује је: „Ако ја почнем говорити, наступиће парница, према којој ће ова изгледати дјетињска игра.“

(Глад у Индији.) У богатој британској Индији влада страховита глад. Лондонски „Стандард“ доноси о тој глади писмо свога дописника, из кога видимо неке интересантне појединости. „Глад, с којом се не може хрвати, притисла је сву Индију. Скоро сваки дан се дижу буне због хране у Агри, Коуниору, Дели и т. д.; али стање у Ноугону (у средњој Индији) просто је ужасно. Прије двије недеље, начелник тамошњег округа замолио ја заповједника ноугонског гарнизона, да држи приправности војску у случају побуне због хране. Пуковник од а оде на тржнице, гдје нађе начелника, полицију и гомили, која је дошла да пљачка житна стоваришта. Пуковник Лин заповиједи, да се невољницима продаје жито, али се гомила разишла тек када се појавило 25 момака бенгалске коњице. Педесет војника остало је затим на уласку у тржнице. Може се представити, у каквом је очајном стању народ, који је намјерио да опљачка житне магацине на догледу читавог пука пјешадије, а ту су у близини и „Royal Welsh Fusiliers“ и страшни топови краљевске артиљерије! У свези с тим фактом говоре у Ноугону, да су један гладан кули и његова жена појели своје рођено дијете. Скуда овдје падају мртва тијела по улицама. Британска влада је послала у Индију транспорт шенице, ражи и пиринча, по приватни људи слабо се јављају са даровима у новцу и житу, јер нијесу сигурни, да ли ће та помоћ њихова стићи у руке гладним урођеницима.“

ТЕЛЕГРАМ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

ПЕТРОГРАД, 1 децембра. — Нелидов је кренуо пут Цариграда.

РИМ, 1 децембра. — „Итали“ дементира вијест о руско-италијском тајном уговору. Ни Рудини ни који други министар није такав уговор потписао.

СОФИЈА, 2 децембра. — Престонни говор Књажев, којим је пова скупштина отворена, истиче да су и бори били извршени — потпуном слободом. Књаз изражава признање велисплама на благовољењу према Бугарској, особито на милостиву пажњу руског Цара према Књазу при крунисању, што

утврђује једнодушност између Русије и Бугарске. Спомиње топли дочек у Биограду, што свједочи потребу приближења двију држава.

БЕЧ, 3 децембра. — Нелидов је био код Голуховског и наставио пут у Цариград. Краљ Србије стигао и био је примљен код Цара.

АТИНА, 3 децембра. — Влада је подијела кредит за улогорење војске.

ЦАРИГРАД, 4 децембра. — Министарски савјет претресао је предлог о амнестији за Јермене. Нови јерменски Патријарх управио је Порти увјеравање, да ће у случају амнестије Јермени бити мирни и даће у пркви положити заклетву вј рности.

ЦАРИГРАД, 5 децембра. — Министарски савјет поднио Султану предлог о амнестији, која ће бити опћа.

БИОГРАД, 5 децембра. — Скупштина распрађајући интерпелацију поднесену од 70 заступника о економској ствари примила је рзолуцију, коом се изражава повјерење влади, надајући се, да ће влада успети у овом питању.

БЕЧ, 5 децембра. — Краљ Србије отпутовао је у Биоград.

БОМБЕЈ, 6 децембра. — Било је 1094 смртна случаја од куге.

БУКАРЕШТ, 6 децембра. — Георгијан, пређашњи митрополит, изабран је за митрополита на мјесто Геннадја, који прије дао оставку. Синод је ослободио Генадја од изречене пресуде.

ЦАРИГРАД, 7 децембра. — Султан ће примити сјутра Нелидова.

БЕЧ, 7 децембра. — Поводом имендана Цара Николе био је у двору објед, на ком је био Канниет, Голховски, Бадени. Фрањо Јосиф надрвно је Цару Николи.

РИМ, 7 децембра. — Камара је примила предлог о апанажу Престолонаследника, и оупомоћила свог пресједника, да изрази Краљу захвалност

што је изјавио готовост да исту своју намири државној каси од своје цивил — листе.

ИЗНОСИМ ДО ЗНАЊА

Скромном об паном обавјештавам моју драгу ми родбину, пријатеље и све познанице, да 22. Децембра т. г. навршујем 30. година монашко-свештеничког службовања.

У то име — најучтивije позивам Вас, ако изволите присуствовати мојој прославној тридестогодишњини службовања.

У Манастиру Морачи.

22 Новембра 1896. год.

Игуман

и настојатељ Манастира Морачког
Михаил Дожић.

(1—2)

Свима сродницима, пријатељима и знанцима јављамо тужну вијест: да нам је неумитна смрт 25 ог пр. мјесеца покосила трогодишњег **единца сина**

ВЛАДИМИРА.

Тијело његово предали смо матери земљи сјутра-дан 26 ог, уз велику пратњу јесног чиновничтви свих редова, и многобројног грађанства, који нам својим срдачним учешћем облакнаше превелику родитељску тугу, **на чему им свима најтоплије захваљујемо. а тако и онима, који нам са стране писмено и телеграфски изјавише своје саучешће.**

Подгорица, Децембра 1896.

Окалошњени родитељи:

Михаило и Софија Вучковићи.

300,000

300,000

КРАЉЕВСКО СРПСКА

ДРЖАВНА КЛАСНА ЛУТРИЈА

ЗА ПРИВРЕДНЕ ЦИЉЕВЕ

Већ је отпочела продаја Срећака 13-тог кола Српске државне класне лутрије, које се састоји из 5 класа.

Вучење појединих класа обавља се мјесечно.

4. Јануара 1897 год. вучење је I класе.

У цијелом колу играју 30.000 срећака од којих 15.000 морају се извући са добитцима, значи да

ПОЛОВИНА СРЕЋАКА ДОБИЈА

Главни су добитци један од 12.000 један од 14.000 два од 15.000 два од 20.000 један од 25.000 два од 30.000 један од 35.000 један од 40.000 један од 50.000 један од 70.000 и један од 100.000 као и једна премија од

200.000 ДИНАРА.

Срећан играч може у овом колу добити

300.000 динара

Осим горњих главних добитака, остали су добитци од 10.000, 8.000, 7.000, 6.000 5.000 и т. д. и т. д.

Српска држава јамчи за исплату добитака.

Цијена срећкама је за све класе подједнака, и то 1 цијела срећка стаје дин 24, 1/2 дин. 12, 1/4 дин. 6 и 1/8 дин. 3.

Уплату за срећке ваља упућивати на подписане овлашћене продавце, најлакше и најсигурније поштанском упутницом. По пријему уплате срећке се одмах шаљу.

Планове и остала обавјештења на захтјеп бесплатно.

Биоград, Новембра 1896.

Кокановић и Васић

овл. прод. СРЕЋАКА СРП. ДРЖ. КЛ. ЛУТРИЈЕ.

300,000

300,000